

**Advies AVN t.a.v.
Raadsvoorstel uitbreiding van
Madurodam in een deel van de Scheveningse Bosjes,
Raadscommissievergadering 28 juni 2017**

De AVN heeft, met andere organisaties, steeds gepleit voor het behoud van het aaneengesloten, natuurrijke bos achter Madurodam. Mocht de Gemeenteraad besluiten 0,6 ha van de Scheveningse Bosjes, onderdeel van de Stedelijke Groene Hoofdstructuur, in erfpacht te geven aan Madurodam, dan stelt de AVN voor dat de Raad eveneens besluit:

- **dat het gemeentebestuur zich verplicht voortaan het oppervlak van de Scheveningse Bosjes in stand te houden en waar mogelijk te vergroten, en tevens de kwaliteit van de Scheveningse Bosjes voor natuur en mens te versterken.**
- **aanvullende compensatiemogelijkheden te vinden en te implementeren voor het verlies van 0,6ha natuurrijk bos, die aansluiten op ander bos en bijdragen tot de ecologische verbindingen tussen/binnen groengebieden**
- **een convenant/ verbindende afspraak aan te gaan met Madurodam dat zij het bos niet verder zal aantasten en de voorgestelde maatregelen voor groen uitvoert, onderhoudt en niet later terugdraait**
- **mocht Madurodam deze locatie verlaten, dan worden de uitbreidingen ten koste van bos, van 1996 en mogelijk nu, weer tot openbaar bos bestemd.**

Bovenstaande punten worden hieronder verder toegelicht:

1. Uitbreidingsvoorstel van Madurodam gaat ten koste van bos

De AVN komt al ruim 90 jaar op voor de bescherming van natuur in en rondom Den Haag. Voor de natuur en de biodiversiteit zijn van belang:

- zo groot mogelijke aaneengesloten groengebieden
- zo goed mogelijke ecologische verbindingen daartussen.

Daarom heeft de AVN steeds gepleit voor het behoud van het aaneengesloten, natuurrijke bos achter Madurodam. Dat is ook van belang voor de ecologische verbindingen tussen de groengebieden Westbroekpark en Scheveningse Bosjes. Het Madurodambos is tevens van belang als onderdeel van het Rijksbeschermd stadsgezicht, de beleving van bos en park zowel vanaf de Ver Huellweg/ Waterpartij als vanaf de Haringkade (zie de AVN studie www.avn.nl/natuurkwaliteit-madurodambos).

Na een jaar discussie met vertegenwoordigers van verschillende organisaties heeft Madurodam haar plan voor uitbreiding aanzienlijk bijgesteld. De voorstellen van de AVN en

anderen om intern te verdichten en op het voorplein te ontwikkelen achtte Madurodam technisch en financieel niet haalbaar.

De AVN houdt vast aan haar uitgangspunt dat bestaand bos behouden moet blijven, maar waardeert dat Madurodam:

- een veel groter deel van het Madurodambos intact laat dan in het aanvankelijk voorgestelde plan
- een convenant zal tekenen dat het in de toekomst niet nog verder zal uitbreiden ten koste van bos
- een met planten begroeide ecowal zal aanleggen op de erfgrens, waarbuiten men het bos respecteert
- op de daken van de attractieruimtes aan de rand van het terrein een boszoom zal aanleggen met inheemse struiken die aantrekkelijk zal zijn voor vlinders en vogels
- de oude beuken en eiken tussen de huidige en de nieuwe erfgrens zo veel mogelijk zal behouden
- het voorplein zal gebruiken en vergroenen
- met dit voorstel de biodiversiteit zo veel mogelijk zal behouden en in de boszomen versterken.

2. Het Plan Uitwerkings Kader

B&W hebben daarop een Plan Uitwerkings Kader (PUK) opgesteld, waarin een aantal randvoorwaarden worden vastgelegd:

- beperking van de uitbreiding in het bos tot maximaal 0,6 ha binnen belangrijke landschappelijke grenzen (noorder- en zuiderduin)
- de noodzaak voor compensatie van de oppervlakte bos, die verloren gaat

Het is aan de Gemeenteraad om te beslissen of nut en noodzaak van de uitbreiding van Madurodam opwegen tegen het verlies van 0,6 ha aaneengesloten bos. Wel wil de AVN een aantal kanttekeningen naar voren brengen vanuit het belang van natuur, biodiversiteit en omvang van de bosjes en de Stedelijke Groene Hoofdstructuur.

A. Bij een besluit tot uitbreiding ten koste van het bos: daarna nooit meer, niemand meer, en teruggave bos bij vertrek Madurodam

Een aantasting van het oppervlak van de Scheveningse Bosjes schept een precedent. Niet alleen Madurodam, maar ook de Bataaf, hotel, Indisch herinneringscentrum en de Algemene begraafplaats hebben of hadden belangstelling voor uitbreiding ten koste van de Bosjes.

De Scheveningse Bosjes zijn van grote waarde voor de stad, voor de gebruikers die er graag rust zoeken, wandelen, fietsen of spelen, voor de gezondheid van de bewoners en de leefbaarheid, voor de aantrekkelijkheid als vestigingsplaats voor bedrijven en internationale

instellingen, voor de ecosysteemdiensten die zij leveren (CO₂ absorptie, opvang van water en fijnstof, verkoeling tegen hittestress, enz.).

Daarom is het cruciaal dat de Gemeenteraad besluit dat de Scheveningse Bosjes niet nog verder in oppervlak mogen afnemen. In plaats daarvan moeten deze eerder worden uitgebreid, versterkt en beter verbonden ten behoeve van natuur en biodiversiteit en voor de gebruikers van het bos. De AVN beveelt aan in het besluit op te nemen dat de kwantiteit en de kwaliteit van het bos behouden worden en verbeterd.

Mocht in de toekomst Madurodam toch stoppen op deze plek, en vertrekken, dan moet het oppervlak bos dat noodzakelijk was voor de laatste twee uitbreidingen van de miniaturstad, nu mogelijk 6000m² en eerder, in 1992, 3000m², dus 9000m² in totaal, weer hersteld worden als bos en worden toegevoegd aan de Scheveningse Bosjes.

B. Bij een besluit van uitbreiding ten koste van bos: convenant

De AVN beveelt aan dat er een **convenant**, of andere bindende afspraak, wordt getekend tussen Madurodam, gemeente, bewoners- en belangenorganisaties, waarin staat dat:

- Madurodam in de toekomst niet meer zal uitbreiden ten koste van bos
- of op een andere manier het bos zal aantasten (bijv. door schaduw/windhinder door hoogbouw, lichthinder, shade tijdens de bouw van de erfafscheiding, enz.)
- en dat Madurodam de beloofde maatregelen voor vergroening (inheemse vegetatie en struiken op de daken, behoud en aanplant van bomen, groene erfafscheiding enz.) daadwerkelijk zal uitvoeren, onderhouden en niet (later) zal terug draaien.

C. Bij een besluit van uitbreiding ten koste van bos: meer compensatie

Er moet een ruime **compensatie** gegeven worden voor het verlies van het aaneengesloten, natuurlijk bos, en de versmalling van de ecologische verbindingzone:

- zowel kwantitatief (minstens tweemaal het oppervlak aan bos)
- als kwalitatief (bijv. compensatie door verbetering van de ecologische verbindingen, vermindering van de geluidsoverlast in de Scheveningse Bosjes).

De AVN pleit ervoor om bij voorstellen voor de noodzakelijke compensatie zorgvuldig na te gaan waar en in welke vorm die het meeste bijdraagt aan de kwaliteiten van de Scheveningse Bosjes. Mogelijkheden voor de verbetering van de kwaliteit van de Scheveningse Bosjes worden op dit ogenblik onderzocht door de Denktank Scheveningse Bosjes en Westbroekpark. De AVN is uiteraard gaarne bereid daarover aanvullend te adviseren, o.a. op basis van het door haar geëntameerde vogel- en natuurwaardenonderzoek in de Scheveningse Bosjes. De AVN wordt graag betrokken bij de verdere uitwerking van de noodzakelijke compensatie.

- De voorgestelde 1 ha bosvegetatie op de al bestaande droge helling met gras en beplanting, al aangewezen als verbindingszone in de Stedelijke Ecologische Hoofdstructuur, kan een verbetering vormen voor de functie als stepping stone. Onderzoek moet uitwijzen of daarmee voldoende compensatie wordt geboden voor het bos. Daarnaast komt de Denktank ook met voorstellen voor verbetering van de kwaliteit van de Bosjes, bijv. door de overkluizing van de Teldersweg. Het is belangrijk een en ander op elkaar af te stemmen
- De voorgestelde locatie voor de uitbreiding van de Stedelijke Groene Hoofdstructuur langs de Kwekerijweg maakt al deel uit van een kerngebied van de Stedelijke Ecologische Hoofdstructuur (zie nota Ecologische Verbindingszones 2008-2018 p40, Scheveningse zone); en van de Stedelijke Groene Hoofdstructuur zoals uitgebeeld in de Agenda Groen voor de Stad 2016 p20. Een verbetering van de groene invulling is uiteraard altijd welkom.
- De dakvegetatie en een groen voorplein vormen daarnaast een aantrekkelijke aanvulling op het bestaande groen.

Bijlage, detailopmerkingen n.a.v. Raadsvoorstel en PUK

- Nut en noodzaak: In het Raadsvoorstel wordt de Raad de mogelijkheid van groei van de economische bijdrage van Madurodam voorgespiegeld. Eerder heeft Madurodam gezegd dat uitbreiding noodzakelijk was om de bezoekersaantallen gelijk te houden en een verdere daling te voorkomen. Welke van de twee is uitgangspunt?
- Het is geen 'uitdrukkelijke wens' van de klankbordgroep dat het uitbreidingskavel 'niet openbaar' is. Het is wel de wens van Madurodam en het College een stuk openbaar bos aan Madurodam in erfpacht te geven. Als het onderdeel wordt van Madurodam en een andere bestemming krijgt, zal het niet openbaar meer zijn.
- Het uitbreidingsgebied is niet 'tot aan het Olifanten pad' maar tot aan 3m vóór dat pad (vanuit Madurodam gezien).
- "Met bewonersorganisaties en natuurorganisaties AVN is een compact plan ontwikkeld" is een onjuiste voorstelling van zaken. Deze zin moet als volgt luiden: "Na meerdere bijeenkomsten met bewoners- en natuurorganisaties, en bewoners, heeft Madurodam een compacter plan ontwikkeld"